

KONFERENSIYALAR COM

ANJUMANLAR PLATFORMASI

**XIII RESPUBLIKA ILMIY-
AMALIY KONFERENSIYASI**

**YANGI DAVR ILM-
FANI: INSON UCHUN
INNOVATSION G'OYA
VA YECHIMLAR**

IYUL, 2026

ISSN 3093-8791

ELEKTRON NASHR:
<https://konferensiyalar.com>

Yangi davr ilm-fani: inson uchun innovatsion g'oya va yechimlar.
XIII Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari to'plami.
2-jild, 13-son (10-iyul, 2026-yil).– 148 bet.

Mazkur nashr ommaviy axborot vositasi sifatida 2025-yil, 8-iyulda
C-5669862 son bilan rasman davlat ro'yaxatidan o'tkazilgan.

Elektron nashr: <https://konferensiyalar.com>

ISSN: 3093-8791 (onlayn)

Konferensiya tashkilotchisi: "Scienceproblems Team" MChJ

Konferensiya o'tkazilgan sana: 2026-yil, 6-iyul.

Mas'ul muharrir:

Isanova Feruza Tulqinovna

Annotatsiya

Mazkur to'plamda "Yangi davr ilm-fani: inson uchun innovatsion g'oya va yechimlar" mavzusidagi XIII Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari jamlangan. Nashrda respublikaning turli oliy ta'lim muassasalari, ilmiy markazlari va amaliyotchi mutaxassislari tomonidan tayyorlangan maqolalar o'rin olgan bo'lib, ular ijtimoiy-gumanitar, tabiiy, texnik va yuridik fanlarning dolzarb muammolari va ularning innovatsion yechimlariga bag'ishlangan.

Ushbu nashr ilmiy izlanuvchilar, oliy ta'lim o'qituvchilari, doktorantlar va soha mutaxassislari uchun foydali qo'llanma bo'lib xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: ilmiy-amaliy konferensiya, innovatsion yondashuv, zamonaviy fan, fanlararo integratsiya, ilmiy-tadqiqot, nazariya va amaliyot, ilmiy hamkorlik.

Barcha huquqlar himoyalangan.

© Scienceproblems team, 2026-yil

© Mualliflar jamoasi, 2026-yil

RAQAMLI AXBOROT MUHITIDA TALABA-YOSHLARNING TARIXIY TAFAKKURI VA MAFKURAVIY IMMUNITETINI RIVOJLANTIRISH

Sharipov Egamberdi Komiljon o'g'li

Namangan viloyati pedagogik mahorat markazi

Uzluksiz kasbiy ta'limni tashkil etish bo'limi bosh mutaxassisi

Email: egamberdi.sharipov@mail.ru

Annotatsiya. Ushbu tezisdagi raqamli axborot makonida talaba-yoshlarning tarixiy tafakkurini rivojlantirish, ularni tanqidiy fikrlashni shakllantirish hamda turli mafkuraviy tahdidlarga nisbatan mafkuraviy immunitetni mustahkamlash masalalari yoritiladi.

Kalit so'zlar: raqamli axborot muhiti, tarixiy tafakkur, mafkuraviy immunitet, talaba-yoshlar, media savodxonlik, tanqidiy fikrlash, axborot xavfsizligi.

DEVELOPMENT OF HISTORICAL THINKING AND IDEOLOGICAL IMMUNITY OF STUDENTS AND YOUTH IN THE DIGITAL INFORMATION ENVIRONMENT

Sharipov Egamberdi Komiljon o'glu

Namangan Regional Pedagogical Skills Center

Chief Specialist, Department of Organization of Continuing Professional Education

Annotation. This thesis discusses the issues of developing historical thinking of students and youth in the digital information space, forming critical thinking in them, and strengthening ideological immunity against various ideological threats.

Keywords: digital information environment, historical thinking, ideological immunity, students and youth, media literacy, critical thinking, information security.

DOI: <https://doi.org/10.47390/ydif-y2026v2i13/n27>

Kirish

Bugungi kunda raqamli texnologiyalar va internetning jadal rivojlanishi natijasida axborot olish, uzatish va iste'mol qilish jarayoni tubdan o'zgardi. Ayniqsa, talaba-yoshlar ijtimoiy tarmoqlar, internet nashrlari va turli raqamli platformalar orqali katta hajmdagi axborot bilan muntazam to'qnash kelmoqda. Bu esa bir tomondan bilim olish imkoniyatlarini kengaytirayotgan bo'lsa, ikkinchi tomondan tarixiy haqiqatni buzib talqin qiluvchi, yolg'on va manipulyativ axborotlarning tarqalishiga ham zamin yaratmoqda. Shu sababli talaba-yoshlarda tarixiy tafakkurni shakllantirish, ularni tarixiy voqealarni ilmiy va tanqidiy tahlil qilish ko'nikmalarini rivojlantirish, shuningdek, turli yot g'oya va mafkuraviy tahdidlarga nisbatan mafkuraviy immunitetni mustahkamlash dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Tarixiy tafakkur va mafkuraviy immunitet bir-biri bilan uzviy bog'liq bo'lib, yoshlarning milliy o'zligini anglash, vatanparvarlik tuyg'usini kuchaytirish hamda mustaqil fikrlovchi shaxs sifatida kamol topishida muhim omil sanaladi.

Mazkur tezisning maqsadi raqamli axborot muhitida talaba-yoshlarning tarixiy tafakkuri va mafkuraviy immunitetini rivojlantirishning nazariy hamda amaliy jihatlarini tahlil qilish, bu boradagi dolzarb muammolarni yoritish va ularni bartaraf etish bo'yicha takliflarni

ilgari surishdir. Ushbu masalaning ilmiy tahlili ta'lim jarayonida zamonaviy pedagogik va raqamli texnologiyalardan samarali foydalanish orqali yoshlarning axborot madaniyati, media savodxonligi va tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini yanada rivojlantirishga xizmat qiladi.

Mavzuning dolzarbligi. XXI asr — intellektual salohiyat, raqamli texnologiyalar va global axborot oqimi mislsiz tezlikda rivojlanayotgan davr hisoblanadi. Bugungi kunda transmilliy axborot makonining kengayishi va internet tarmoqlarining jamiyat hayotiga chuqur kirib borishi natijasida axborot olish, uzatish, qayta ishlash va iste'mol qilish tizimi tubdan transformatsiyaga uchradi. Ayniqsa, oliy ta'lim muassasalarida tahsil olayotgan talaba-yoshlar ijtimoiy tarmoqlar, raqamli media platformalari va onlayn nashrlar orqali har kuni millionlab turli mazmundagi axborotlar bilan to'qnash kelmoqda. Raqamli muhit bir tomondan yoshlarning ta'lim olish, intellektual yuksalish va dunyo ilm-fan yutuqlaridan tezkor xabardor bo'lish imkoniyatlarini kengaytirayotgan bo'lsa, ikkinchi tomondan, mafkuraviy poligonlarda yoshlar ongini manipulyatsiya qilishga qaratilgan xavflarni ham yuzaga keltirmoqda.

Xususan, virtual makonda muayyan geosiyosiy maqsadlarni ko'zlagan holda tarixiy haqiqatni buzib talqin qilish, milliy qadriyatlarni qadrsizlantirish, yolg'on (feyk) va manipulyativ kontentlarni tarqatish tendensiyasi kuchaymoqda. Bunday sharoitda talaba-yoshlarda o'tmishga nisbatan obektiv tasavvurni shakllantirish, ularda tarixiy voqea va hodisalarni ilmiy hamda tanqidiy tahlil qilish ko'nikmalarini rivojlantirish tizimli yondashuvni talab etadi. Shu bois, talaba-yoshlarda davlatimiz mustaqilligining ma'naviy asosi bo'lgan tarixiy tafakkurni yuksaltirish hamda yot g'oyalar, axborot xurujlariga qarshi mustahkam mafkuraviy immunitetni shakllantirish bugungi kunning eng dolzarb va strategik ahamiyatga ega bo'lgan masalalaridan biri hisoblanadi. Tarixiy tafakkur va mafkuraviy immunitet bir-biri bilan dialektik bog'liq tushunchalar bo'lib, ular yosh avlodning milliy o'zligini anglashi, vatanparvarlik tuyg'usi subektiv hissiyotdan ongli mas'uliyatga aylanishi hamda mustaqil fikrlovchi shaxs sifatida kamol topishida poydevor vazifasini o'taydi.

Tezisning maqsadi raqamli axborot muhiti sharoitida talaba-yoshlarning tarixiy tafakkurini yuksaltirish va mafkuraviy immunitetini rivojlantirishning metodologik asoslarini, amaliy muammolarini ilmiy jihatdan tahlil qilish hamda ushbu jarayonni optimallashtirish bo'yicha ilmiy-pedagogik taklif va tavsiyalarni ishlab chiqishdan iboratdir.

Asosiy qism

Global raqamlashtirish jarayonlari ijtimoiy borliqning barcha sferalari qatori ta'lim va tarbiya tizimini ham transformatsiya qilmoqda. Zamonaviy pedagogikada talaba shunchaki axborotni qabul qiluvchi passiv subekt emas, balki raqamli muhitda kontent yaratuvchi va uni saralovchi faol ishtirokchidir. Biroq, axborotning haddan tashqari ko'pligi (axborot inflyatsiyasi) yoshlarda tahliliy fikrlash sustlashishiga va ma'lumotlarni yuzaki qabul qilishga (klipcha fikrlash — clip thinking) olib kelishi ilmiy tadqiqotlarda isbotlanmoqda [1; B. 7.]. Ushbu muammoning oldini olishda tarixiy tafakkurning o'rni beqiyosdir. Falsafiy-pedagogik nuqtai nazardan, tarixiy tafakkur — bu shaxsning tarixiy voqealar, jarayonlar va shaxslar faoliyatini obektivlik, tarixiylik va determinantlik prinsiplari asosida tahlil qilish, jamiyat rivojlanishining qonuniyatlarini anglash hamda o'tmish, bugun va kelajak o'rtasidagi uzviy aloqadorlikni idrok etish qobiliyatidir [2; B. 45.]. Oliy ta'lim talabalarida tarixiy tafakkurni shakllantirish, ularga manbalar bilan ishlashni va har qanday tarixiy ma'lumotga "ilmiy shubha" ko'zi bilan qarashni o'rgatadi. Raqamli muhitda tarixni soxtalashtirish ko'pincha hissiyotlarga ta'sir etish, faktlarni kontekstdan uzib olish yoki psevdo-tarixiy (soxta) hujjatlarni

aslidek taqdim etish orqali amalga oshiriladi. Bunga qarshi tura oladigan eng samarali qalqon — bu mafkuraviy immunitetdir. Mafkuraviy immunitet — bu shaxs, ijtimoiy guruh yoki jamiyatning tashqi va ichki buzg'unchi, destruktiv g'oyalar, ekstremistik qarashlar hamda ma'naviy tahdidlarga nisbatan ongli va barqaror qarshilik ko'rsatish tizimidir [3; B. 112.]. Raqamli asrda mafkuraviy immunitetni faqatgina taqiqlar yoki cheklovlar orqali shakllantirib bo'lmaydi. Aksincha, yoshlarda axborotni filtrlash (saralash) qobiliyatini yuksaltirish talab etiladi. Bu o'rinda media savodxonlik hamda faktlarni tekshirish (fact-checking) ko'nikmalari mafkuraviy immunitetning strukturaviy elementlari sifatida namoyon bo'ladi.

Oliy ta'lim muassasalarida tarix va ijtimoiy-gumanitar fanlarni o'qitish metodikasini raqamli formatga o'tkazish ushbu muammoning amaliy yechimidir. An'anaviy ma'ruza darslaridan voz kechib, ta'lim jarayoniga quyidagi raqamli va interaktiv resurslarni joriy etish zarur: Virtual muzeylar va 3D-rekonstruksiya: Talabalarga tarixiy obidalarini, jang maydonlarini yoki madaniy meros namunalarini virtual makonda ko'rish imkonini berish orqali ularda emotsional-vizual xotira va fanga bo'lgan qiziqish kuchaytiriladi. Raqamli arxivlar bilan ishlash: Talabalar internet formatidagi original hujjatlar, shartnomalar va tarixiy manbalar ustida mustaqil tadqiqotlar olib borishni o'rganadilar. Bu ularda birlamchi manba va ikkilamchi (talqin qilingan) ma'lumotni farqlash malakasini oshiradi [4; B. 89.]. Pedagogik platformalar va keys-stadilar (Case-study): Raqamli muhitda tarqalgan biror-bir tarixiy feyk (yolg'on ma'lumot) darsda keys sifatida o'rta tashlanadi va talabalar jamoaviy tarzda uning nega yolg'on ekanligini ilmiy asoslab berishadi. Bunday pedagogik texnologiyalar talabalarning tahliliy salohiyatini oshirish bilan birga, ularning raqamli makonda ongli faoliyat yuritish madaniyatini ham shakllantiradi.

Xulosa qilib aytganda, global raqamli axborot muhitida talaba-yoshlarning tarixiy tafakkuri va mafkuraviy immunitetini tizimli rivojlantirish davlat va jamiyat barqarorligini ta'minlashning muhim omilidir. Bugungi kunda yoshlarni axborot xurujlaridan himoya qilish ularni internetdan uzib qo'yish bilan emas, balki ularning ongida axborotni tanqidiy baholaydigan tahliliy apparatni yaratish orqali amalga oshirilishi lozim. Tarix fanini zamonaviy raqamli texnologiyalar, multimedia vositalari va innovatsion pedagogik uslublar bilan uyg'unlashtirgan holda o'qitish talabalarda milliy g'urur va daxldorlik tuyg'usini yuzaki shiorlardan ilmiy tushunchalar darajasiga ko'taradi. Media savodxonlikni oshirish va tarixiy haqiqatni ilmiy asosda anglash orqali shakllangan mafkuraviy immunitet talaba-yoshlarni turli yot qarashlar hamda manipulyatsiyalardan asraydi, ularni mustaqil fikrlaydigan, barkamol va Vatanga sadoqatli shaxs qilib tarbiyalashga xizmat qiladi.

Adabiyotlar/Литература/References:

1. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. – Toshkent, 2023.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti farmon va qarorlari (yoshlar siyosati hamda raqamli ta'limga oid hujjatlar).
3. UNESCO. Media and Information Literacy Curriculum for Educators. Paris, 2021.
4. O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligining tarix ta'limi va media savodxonlikka oid me'yoriy-uslubiy materiallari.
5. Tarix va media savodxonlik bo'yicha zamonaviy ilmiy maqolalar va monografiyalar.

YANGI DAVR ILM-FANI: INSON UCHUN INNOVATSION G'OYA VA YECHIMLAR

XIII RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY KONFERENSIYASI MATERIALLARI

2026-yil, 10-iyul

Mas'ul muharrir: *F.T.Isanova*
Texnik muharrir: *N.Bahodirova*
Diszayner: *I.Abdihakimov*

Yangi davr ilm-fani: inson uchun innovatsion g'oya va yechimlar.
XIII Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari to'plami.
2-jild, 13-son (iyul, 2026-yil). – 148 bet.

Mazkur nashr ommaviy axborot vositasi sifatida 2025-yil, 8-iyulda
C-5669862 son bilan rasman davlat ro'yaxatidan o'tkazilgan.

ISSN: 3093-8791 (onlayn)

Elektron nashr: <https://konferensiyalar.com>

Konferensiya tashkilotchisi: "Scienceproblems Team" MChJ

Konferensiya o'tkazilgan sana: 2026-yil, 6-iyul.

Barcha huquqlar himoyalangan.
© Science problems team, 2026-yil.
© Mualliflar jamoasi, 2026-yil.